

v védenju lokalnega prebivalstva, avtorja pa ga navajata predvsem kot potrditev dejstva, »... *da je pri urejanju prostora treba upoštevati tudi naravne dejavnike* ...« Zato knjiga ni namenjena le peščici geomorfologov, ki se ukvarjamo s temi pojavi, temveč tistim, ki odločajo o načrtovanju in rabi prostora in ki v šolah prenašajo pridobljeno znanje in izkušnje na nove generacije, kajti rešitev problema odnosov med naravo in človekom ni v odpravljanju posledic, temveč v razumevanju vzrokov in načinov delovanja naravnih procesov ter v prilagajanju naravnim omejitvam.

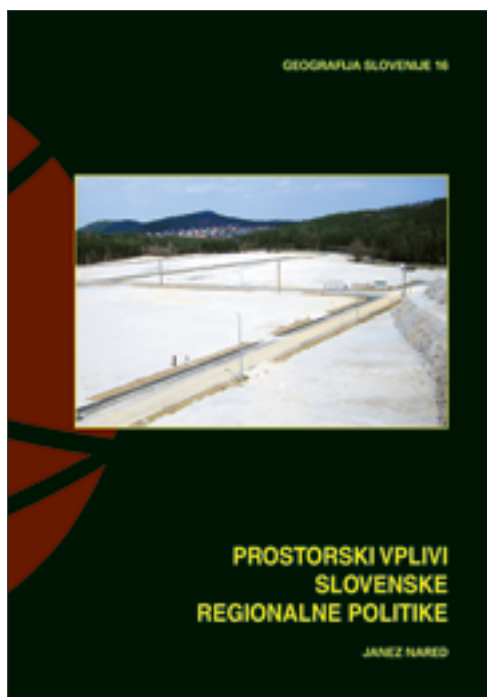
Karel Natek

Janez Nared:

Prostorski vplivi slovenske regionalne politike

Geografija Slovenije 16

Ljubljana 2007: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 202 strani, 45 preglednic, 68 slik, ISBN 978-961-254-045-6

Monografija je rezultat večletnega raziskovalnega dela. Povezana je s pripravo avtorjevega doktorskega dela z naslovom »Vplivi regionalne politike na razvoj prostorskih struktur v Sloveniji: teorija, modeli in aplikacija«. Odseva aktualno in hkrati nič manj težavno problematiko preučevanja vplivov regionalne politike na ekonomski in socialno geografski razvoj slovenskih pokrajin s pomočjo prostorskih struktur. Izhodišče predstavlja študijski problem, povezan s kompleksno analizo stanja in opredelitvijo razmer v socialnogeografskem in ekonomskogeografskem smislu. Odgovoriti želi na vprašanje, kako in v kolikšni meri je predvsem na lokalni ravni moč aktivirati naravne, ekonomske in kulturne potenciale za bodoči razvoj. Namen pričujoče knjige je potemtakem ugotoviti, v katero smer naj se razvija načrtovanje bodočega razvoja oziroma kako vzpodbujati lokalne ekonomije s pomočjo opredelitve temeljnih znanstvenih spoznanj o razvoju prostorskih struktur. Raziskava temelji na vzročni povezanosti

raznolikosti vplivov regionalnih politik in njenih instrumentov na različne pokrajinske tipe. Z njo je avtor poskusil prikazati učinkovitost izbranih razvojnih konceptov pri pospeševanju regionalnega razvoja in zlasti vloge geografije pri načrtovanju.

Predloženo znanstveno delo je smiselno zaokroženo v devet poglavjih. Uvodnima dvema poglavjema, ki bralca seznanita z namenom in cilji, metodologijo dela in zgradbo, sledi pregled regionalne politike v Sloveniji s pogloblitimi poudarki v treh vsebinsko zaključenih obdobjih povečane skrbi za izenačevanje razlik v stopnji regionalne razvitosti. Ključno je četrto poglavje, v katerem so postavljena teoretska izhodišča. Sestavljajo ga kritična razmišljanja o različnih pristopih v regionalni politiki (tradicionalna, endogena, trajnostna, kooperativna ...). Nato sledi s teoretskega vidika zelo kompleksno vrednotenje prostorskih struktur, odnosov med družbo in prostorskim razvojem v funkciji regionalnega razvoja. Po avtorjevem mnenju je za regionalni razvoj odločujočega pomena institucionalizacija pokrajin, ki lahko odločujoče vpliva na gospodarske procese. Poleg tega izhaja iz predpostavke, da so sodobni dejavniki gospodarske rasti in možnih konceptov regionalnega razvoja odvisni zlasti od aglomeracijskih teženj človeškega in družbenega kapitala ter medsebojnih povezav, ki jih pospešujejo inovativni pristopi, na primer mrežno povezovanje na vertikalni in horizontalni ravni. V sklepnem delu tega poglavja so opisani in utemeljeni pomembnejši, v Sloveniji še manj uveljavljeni sodobni koncepti pospeševanja regionalnega razvoja, na primer koncepti tako imenovanih učecih se regij, ustvarjalnega okolja, pristopi grozdenja. V naslednjem, petem poglavju so teoretska izhodišča podprta z empiričnimi analizami stopnje regionalne razvitosti in razvojnih tokov v Sloveniji glede aglomeracijskih teženj, človeškega in družbenega kapitala ter stopnje inovativnosti in geografskih vidikov mreženja podjetij, ki ga z izbranimi kazalniki merjenja splošne razvitosti zaključuje tipizacija občin glede na stopnjo razvitosti. Najobsežnejše poglavje je namenjeno analizi vplivov regionalne politike na prostorske strukture, ki jih je sprožil pred leti uveljavljeni Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. Analiza je zasnovana na podlagi pregleda prostorske distribucije neposrednih in posrednih spodbud in z vidika doseganja ciljev regionalne politike. Sledi pregled državnih pomoči po vzorčnih območjih tistih delov Slovenije, ki že desetletja sodijo v skupino najmanj razvitih območij (Posočje, Brkini, Spodnje Podravje ...). Sklepi povzemajo ključne ugotovitve, opozarjajo na odprta vprašanja ter podajajo priporočila za izboljšanje razmer s poudarkom na učinkih v geografskem okolju in instrumentalnih ravneh regionalne politike, povezanah s spremljanjem in vrednotenjem regionalne politike.

Preučevanje zakonitosti regionalnogeografskega razvoja je danes pred novimi, drugačnimi izzivi in nalogami, kot se je srečevalo še pred nedavnim. Obsežne spremembe v gospodarski in zaposlitveni strukturi imajo kompleksen odsev tudi na prostorska in ostala družbena dogajanja; to pa zahteva iskanje novih, ustvarjalnejših poti in instrumentov za preučevanje uravnoteženega regionalnega razvoja. Rezultat diferenciacije družbe je postopno preoblikovanje tudi državnih institucij s sposobnostjo uveljavljanja razvojnih zamisli. Le-te se deloma preusmerjajo iz politične ravni (parlament, vlada) v sfero korporativizma, interesnih združenj in/ali nevladnih organizacij. Navkljub zajetni in skrbno načrtovani hierarhični organiziranosti prizadevanj za konsistentno usmerjanje skladnega regionalnega razvoja država ni (več edini) »garant« za dejansko uresničevanje zastavljenih ciljev. Postmoderni mehanizmi javnih institucij so nasprotno, prav tako kot celotna družba, sestavljeni iz obilice avtonomnih interesov, ki z lastnimi interesi, kot katerji soustvarjajo razvojnopolitično/ekonomsko areno. Kdor želi sodelovati pri sooblikovanju razvojnih prizadevanj, mora sprejeti pravila igre, posebej na področju komuniciranja z javnostjo. Imeti mora še prilagodljive razvojne programe, ki jih je s pomočjo razvojnih koalicij treba uskladiti tudi z sodelujočimi drugimi akterji.

Monografija je zasnovana zelo široko. Odlikuje jo sistematična pokrajinska analiza izbranih ključnih dejavnikov sodobnega gospodarjenja in načrtovalskih priporočil za naslednje generacije regionalnih programov. Določena pomanjkljivost pa je prevelika prostorska splošnost predlaganih ukrepov. Predlagani metodološki model in izbor kazalcev predstavljata upoštevanja vreden poskus in osrednji metodološki rezultat; čeprav še vedno nedodelan, je z dopolnitvami lahko primerna podlaga za nadaljnje študije praktičnih primerov. Rezultati vsebujejo jasno izražene potrditve hipoteze, da vrednotenje

učinkov regionalne politike in z njo povezanih razvojnih programov predstavlja v Sloveniji zahtevno opravilo, ki jo je treba nenehno izpolnjevati, saj le-ta še ne daje zadovoljivih rezultatov. Zato so smiselni nadaljnji raziskovalni napor pri izbiri ustrežnejših metodologij in poglobljenih analiz učinkov z namenom večje učinkovitosti in transparentnosti izvajanja razvojne politike v Sloveniji.

Marjan Ravbar

Drago Perko:
Morfometrija površja Slovenije
Georitem 3

Ljubljana 2007: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 92 strani, 21 preglednic, 38 zemljevidov, 1 skica, 12 fotografij, ISBN 978-961-254-040-1

Ena od glavnih značilnosti Slovenije je raznolikost njenih pokrajin, k pokrajinski raznolikosti pa največ prispeva izoblikovanost površja ali relief, saj pomembno vpliva tako na zunanjo podobo pokrajine kot tudi na njeno notranjo sestavo.

V knjigi so predstavljene temeljne morfometrične značilnosti površja Slovenije, ki jih je mogoče določiti z obdelavo petindvajsetmetrskega digitalnega modela višin v geografskem informacijskem sistemu, ter pomembnejše razlike med starim, stometrskim in novejšim, petindvajsetmetrskim digitalnim modelom višin. V tem smislu je knjiga nadaljevanje in dopolnitev monografije Analiza površja Slovenije s stometrskim digitalnim modelom reliefa (2001), katere prvi del prikazuje relief kot sestavino pokrajin, geografskih informacijskih sistemov in zemljevidov, drugi del pa morfometrične značilnosti površja Slovenije na temelju obdelave stometrskega digitalnega modela višin.

Temeljni podatkovni sloj, ki ga je avtor uporabil za določanje morfometričnih potez slovenskega ozemlja, je petindvajsetmetrski digitalni model višin, imenovan tudi interferometrični radarski digitalni model